

Hoofdstuk 24

De familie in de Tweede Wereldoorlog

Wim: “Op 10 mei 1940, de verjaardag van mijn opa, brak de oorlog uit. Op dat moment lag ik op de wipwap achter in de tuin, want het was mooi weer, naar de vliegtuigen te kijken. Om vier uur 's nachts werden we wakker gemaakt door mijn vader en moeder, omdat er een hele bende vliegtuigen overkwam. Toen kwam het hoge woord: het was oorlog. Ik was toen bijna 9 jaar.”

Al vrij snel na het begin van de oorlog is, op 13 of 14 mei 1940, het hele gezin geëvacueerd naar Gouda. Heel Tiel moest vertrekken. Op de fiets ging opa via Vianen naar Gouda. Bij Vianen werd de dijk gebombardeerd. Opa ging aan de ene kant van de dijk liggen en aan de andere kant vielen de bommen. Eenmaal een adres gevonden mocht de rest van de familie overkomen. Oma, Hein en Wim met de vrachtauto. Gerrit en Piet gingen met de fiets. In Gouda werd één nacht overnacht. Daarna vertrok de gehele bups naar Alphen aan den Rijn en overnachtte bij een dominee. Ook Janus was hierbij; de man die bij opa en oma 'in de kost' zat. De oudste twee kinderen zaten samen met Janus op een ander adres dan de rest.

Piet: “Op 14 mei 1940, 's morgens tegen een uur of elf, kwam kleine Wim bij zijn moeder met de vraag: ‘Moeder, ik ben vandaag toch jarig?’ Hevig geschrokken bekende ze dat ze dit helemaal was vergeten, maar ze is direct iets gaan halen voor zijn verjaardag.”

Wim: “Ik mocht toen met mijn moeder mee naar een winkel en ik zocht daar een blikken vliegtuigje uit. Een Duits vliegtuigje. We kwamen toen, mijn vader, mijn moeder, Hein en ik, in het huis van de dominee. Waarschijnlijk op bezoek of zo. Later snapte ik zijn reactie pas. Hij zag wat ik uitgekozen had, draaide zich om en liep gelijk weg. Ik heb er zó intensief mee gespeeld dat het binnen twee dagen kapot was. Ik heb het toen meteen in de gracht gegooid.”

Op de foto rechts, die vermoedelijk is genomen in de oorlogsdagen: Gerardus (opa dus), Janus (kostganger), Bets (een nicht die oma regelmatig hielp in de huishouding), Hein en Gerrit

Het bleef toen bij één nacht in Gouda en een paar nachten in Alphen aan den Rijn. De strijd zelf was gestopt en ze mochten weer terug naar Tiel, waar men nagenoeg de rest van de bezettingstijd heeft doorgebracht.

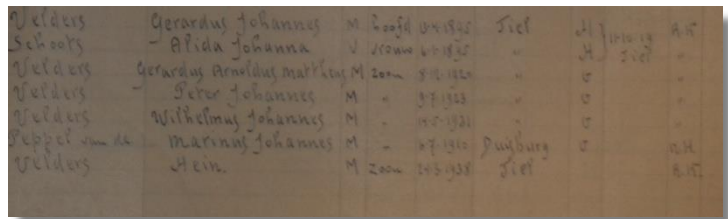
Op het adres Hoveniersweg 40 werden ook varkens gehouden. Twee stuks nog wel. Eéntje om op te eten en ééntje om door te verkopen aan de slager. Tijdens de oorlogstijd hebben ze zelf een varken geslacht in de boomgaard. Een neef van opa, zelf slager, kwam langs om dit te doen.

Men was echter doodsbang dat het beest tekeer zou gaan en de omwonenden zouden merken dat er illegaal geslacht werd. Dit viel gelukkig mee, niemand merkte wat.

Gerrit was 20 jaar toen de oorlog begon en Piet 17. Rond 1942 begonnen de Duitsers met het ronselen van werkkrachten voor in Duitse fabrieken. Zowel Gerrit als Piet ontsnapten aan deze Arbeitseinsatz. Gerrit werkte toen al op de Betuwe. Opa ging heel erg tekeer bij de directie om te voorkomen dat zijn zonen bij de Arbeitseinsatz ingezet werden. 's Avonds had hij geen stem meer over, maar het had wel geholpen. Dat de Betuwe onder de voedingsmiddelenindustrie viel, bracht ze geluk. Hiervoor werden uitzonderingen gemaakt, zodat de directie van de Betuwe zaken kon doen met de Duitsers.

Die deur niet binnengaan

In de Tweede Wereldoorlog was er in het gezin Velders iemand van het arbeidsbureau in de kost. Vermoedelijk de heer van Peppel, die hier op de rechterfoto in het bevolkingsregister van de gemeente Tiel staat ingeschreven.

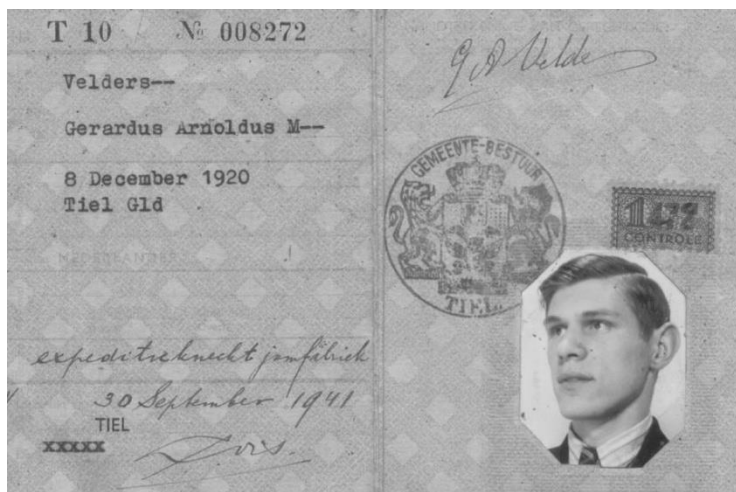

Woningkaart bevolkingsregister

Ook Piet kreeg een oproep om zich te melden voor de keuring, om naar Duitsland gestuurd te worden. Dat was bekend bij deze persoon. Tegen Piet zei hij: "Moet je eens goed luisteren. Als je morgen naar de keuring gaat, zie je een lange gang. Die gang loop je helemaal uit. Aan het einde zijn twee deuren, eentje aan de rechterkant en één aan de linkerkant. De deur voor Duitsland is de linker. DIE DEUR DUS NIET BINNENGAAN. Neem de rechter deur. Let goed op wat je doet."

Dus nam Piet de rechterdeur. Daar zat de directeur van het Arbeidsbureau en deze overhandigde Piet een Ausweis waardoor hij niet weg hoefde. Dit Ausweis heeft hij nu nog. Later waren er jongens die hij kende even terug uit Duitsland. Eén ervan, Wim van Baal, liet Piet een Grenzausweis zien. Dit speelde zich af bij drukkerij Sint Maarten. Hij vroeg Piet of hij deze kon namaken.

Persoonsbewijs van Gerrit

Dit kon Piet wel, want hij had de beschikking over dezelfde letter en een lintdrukmachientje. Daarmee kon hij het stempel afdrukken. Hij heeft er een stapeltje van afgedrukt. Eenmaal bij de grens zag Wim van Baal dat er voor hem diverse mensen werden opgepikt, omdat zij een slecht nagemaakt vals grensbewijs (Grenzausweis) hadden.

Met het door Piet vervaardigde exemplaar liet de grenspolitie hem door.

Piet zat destijds nog op de Grafische school. Piet had het zetsel onder de bok (een kast met allemaal letterbakken) geschoven. Dit werd gevonden door zijn leermeester en kreeg hiervoor ongenadig op zijn falie. Als dit gevonden zou zijn door de Duitsers, was vermoedelijk hij en het hele bedrijf zwaar gestraft.

Piet was wel een keer zijn Ausweis kwijt, maar ook was hij het een keer vergeten. Net op het moment dat Piet en Jo naar de bioscoop waren gegaan, was er een razzia. Op een bepaalde tijd mocht je niet meer op straat zijn. Als de bioscoop uitging, kon je het meestal nét halen om weer op tijd thuis te zijn.

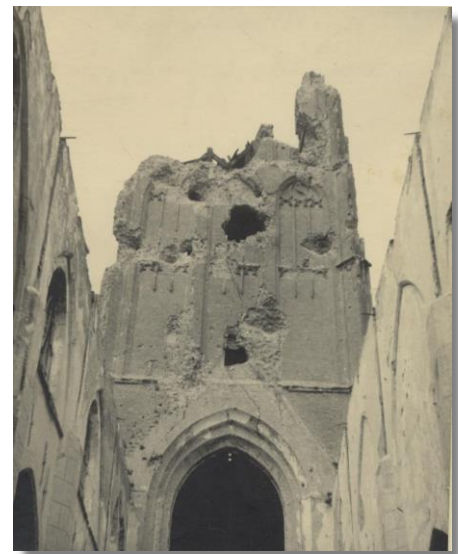
Tiel na de oorlog

Jo moest op een draf naar de Hoveniersweg, opa en oma uit bed bellen en het

Ausweis ophalen. Ze moest er snel mee naar het politiebureau op het Hoogeinde. Daar werd Piet uiteindelijk vrijgelaten en mocht hij met Jo mee. Deze trip was voor Jo geen pretje, want het Huis de Scheering, waar ze langs moest om weer thuis te komen in de Rozenstraat, zat vol met moffen. Ze liepen achter ieder meisje aan. Piet bracht haar dan tot net voorbij de Scheering en moest daarna weer heel hard lopen om op tijd thuis te zijn.

Gevorderd

Wim kan zich herinneren dat er, voor op straat bij het huis op de Hoveniersweg, een keer een Duitser van de bok van de wagen afviel, dood. Toen zei opa dat ze direct bij dat raam weg moesten, omdat zij anders de schuld zouden krijgen. Ook kwam het regelmatig voor dat er mannen 'gevorderd' werden. Meestal voor tijdelijke projecten. Zo kwam het eens voor dat zowel Gerrit als Piet gevorderd werd, samen met ome Rien. Men moest zich melden bij de lagere school op de Binnenweg. De heer Nijhoff was daar hoofd van de School. Ome Rien was bepaald geen timmerman, had nog nooit een hamer in de handen gehad en blonk beslist niet uit in handigheid met zijn handen. Er moest een gat gegraven om een paardenstal of iets dergelijks te kunnen maken. Daarvoor werden er telegraafpalen gebruikt die opgeslagen waren bij de dijk.

Oorlogsschade aan Dominicuskerk

Deze palen moesten ook nog gezaagd worden. Ome Rien wist totaal niet wat te doen en deed alsof hij de maat aan het nemen was door constant afstanden te meten, door grote passen te nemen, een hoek van 90 graden te maken, weer een paar passen. En heel moeilijk terugkijken naar de afgelegde afstand. Ondertussen prevelde hij wat, alsof hij aan het rekenen was.

Na verloop van tijd vielen ze door de mand en werd opdracht gegeven om naar de Waalkade te gaan en aldaar telegraafpalen te zagen. Dit diende te gebeuren in stukken van 1,75 meter. Er konden uit één stuk hout drie delen van 1,75 meter gezaagd worden en dan bleef er ongeveer één meter over. Al het hout moest op een wagen geladen, die bestuurd werd door een mof, een

Poolse mof.

De route van de Waalkade naar de school op de Binnenweg liep langs de Hoveniersweg. Iedere keer als de wagen er langs kwam, werd het stuk van een meter in de tuin van het ouderlijk huis gegooid. Op het laatst lieten de Duitsers helemaal niet meer op en werden er uit iedere paal eerst één stuk van 1,75 gezaagd en de rest ging in stukken van een meter. Alles verdween in de tuin.

Oorlogsschade binnenstad Tiel

Ook in de tuin van Ome Rinus, want anders viel het op dat er in de eigen tuin een enorme berg paaltjes lag en de verdeling moest natuurlijk eerlijk geschieden.

Tommies

Op één van deze ritten vlogen Engelse vliegtuigen over. De Poolse mof begon meteen te wenken naar de vliegtuigen met de woorden: “Tommies komm, komm, noch viel mehr”, waarmee hij aangaf aan welke kant hij stond. Aan Piet vroeg hij of hij misschien een vluchtweg wist. Piet maakte een situatieschets met daarop de hooiberg van Van den Heuvel, de achterburen van opa. In ruil daarvoor wilde hij Piet een pistool geven, maar Piet wees dit af. Later heeft men nooit meer iets van hem vernomen. Er werden in die tijd natuurlijk ook geen adressen uitgewisseld: te gevaarlijk. De Duitsers schoten mensen dood voor minder.

Wim: “Deels was het een angstige tijd, maar deels ook een avontuur. De Duitsers waren in Tiel en aan het einde van de oorlog bivakkeerden we in de kelder. De vloer van de gang werd verstevigd met zandzakken, zodat alles wat viel in eerste instantie op die zandzakken terecht kwam en niet doorschoot naar de kelder. De deur van de kamer en die van de kelder stonden in die tijd altijd open. Als we dan een flink geratel hoorden, waren er vanaf de overkant (van de Waal GV) granaten afgeschoten en moesten we als de donder opstaan en de trap afrennen naar de kelder. Dat hadden we geleerd.

Ik was eens een keer alleen thuis en hoorde een granaat vallen achter in de tuin. Ik heb hem toen opgeraapt; hij was nog helemaal warm. Ik kreeg toen flink op de donder van mijn vader. Dat had ik nooit mogen doen. Ook was er op een gegeven moment een bom of een V1 gevallen bij ome Johan in de buurt, die woonde in de Medelsestraat in de buurt van mijn opa. Ik vond het dan interessant om de gang van die scherven te volgen. Die peuterde ik dan uit de muren en deed ik in een kistje met watten.”

Hotel de Zon

Cor Laheij vertelt dat zijn vader in de oorlog is opgepakt, samen met ome Dick, omdat hij hammen en sigaretten stiekem had verstopt voor de Duitsers. Die mocht je niet in huis hebben. Op de zolder van Hotel de Zon had hij die verstopt achter een groot schot.

Hotel de Zon rond 1910

Dat schot was ooit gebouwd door de aannemer Schaaïj. Als je niet wist hoe dit in elkaar zat, kon je het nooit vinden.

Op een gegeven moment kwam er een inspectie. Men vroeg aan Cor Laheij of hij vlees in huis had. Er was op dat moment ook een politieagent bij. De Duitsers dropen af, maar de politie kwam terug. Hij adviseerde Cor om het te vertellen. “Ze weten alles,” zei hij tegen Cor. Cor weigerde en een paar dagen later kwamen de Duitsers weer. Ze namen Cor mee en toen heeft hij een paar weken lang spijkers moeten zoeken. Spijkers die op de wegen lagen om de Duitse voertuigen tegen te houden. Er zijn toen diverse Tielenaars doodgeschoten door de Duitsers door sabotage van andere Tielenaars. Vaak vooraanstaande Tielenaars.

Evacuatie

In december 1944 is de familie naar Zeist geëvacueerd, naar een broer van opa. Ome Rien, tante

Bet met de kinderen, opa en oma met de vier kinderen en zijn vader (opa met de bult) zouden er heen gaan.

Bij de voorbereidingen voor de evacuatie in 1944 gingen Gerrit, Wim, Piet van tante Bet en ome Jo met de handkar naar Rijswijk bij Beusichem, langs het kanaal. Op de handkar lagen groenten, aardappels en delen van een zojuist geslacht varken om deze alvast in veiligheid te brengen, maar onderweg was het heel hard gaan sneeuwen. De wielen kwamen niet meer vooruit. Ze zetten de handkar ergens neer bij een boer die daar in de buurt woonde.

← *Oorlogsschade Martinuskerk*

“Nu heb ik nog niet gepiest”

Die nacht sliepen ze bij iemand op zolder en gingen de volgende dag naar het veer om de oversteek te maken naar Wijk bij Duurstede. Maar ze mochten niet meer over van de Duitsers. Wat nu? Aan de overkant stonden hun vader en grootvader te wachten. Piet had toevallig een potje jam bij zich en

toog op weg naar de Ortskommandant. Hij hing op zijn manier een heel verhaal op over kleine kinderen en voedsel. Dit had tot gevolg dat Gerrit, Piet en ome Jo die er ook bij was, over mochten en de andere ongeveer 20 wachtenden niet. Opa Velders en opa met de bult stonden aan de andere kant van de rivier hun ogen uit te kijken. Hierbij was ook Gerrit van tante Bet. Met paard en wagen waren ze vanuit Zeist gekomen. Men logeerde toen met de hele familie bij ome Bertus. Deze woonde aan de bosrand in de Nepfeulaan te Zeist.

Iedereen lag daar op zolder, opa ook. Ome Rien en zijn familie lagen beneden. Er was een emmer om de behoefte in te doen. Op een gegeven moment moest opa plassen. Hij werd duizelig en liet die emmer uit zijn handen vallen. De emmer was toen al heel redelijk gevuld.

Dat stroomde over die planken zolder en sijpelde door het plafond. Tante Jo, beneden in een slaapkamer, werd er wakker van. Alle vrouwen in huis: tante Jo, tante Bet, oma, hebben dat 's nachts allemaal opgeruimd. Tante Jo kokhalzend. Toen alles schoon was en iedereen op het punt stond weer naar bed te gaan, zei opa: “En nou heb ik nog niet gepiest!” Men kon niet meer van het lachen op de zolder.

Hout verkopen

Wim: “Voor ons was dit allemaal een avontuur. Mijn vader en ik waren druk in de handel. We verkochten hout. Hiermee zijn we begonnen toen we op een gegeven moment een paar dames tegenkwamen, die in het bos hout aan het zagen

waren. Maar die konden er geen sodemieter van. Zij vroegen of wij ze wilden helpen. Dat was goed en we boden zelfs aan om er een vrachtje van te maken. Ze woonden ergens in de buurt van het slot. Het vrachtje werd klaargemaakt en naar het opgegeven adres vervoerd. Aan mijn vader werd gevraagd wat hij er voor kreeg. ‘Vijftig gulden, mevrouw’, zei mijn vader. In mijn kinderlijke onschuld dacht ik dat die vijftig gulden tussen ons verdeeld zou gaan worden. ‘Da’s fijn hé’, zei ik tegen

mijn vader, ‘dat kunnen we samen delen’. ‘Niks ervan’, zei vader, ‘niks ervan’. Dat geld had mijn vader heel hard nodig. Hij was aan het sparen om de hypotheek af te lossen. Later begreep ik dat allemaal. Maar we waren aan het zagen en het kloven en het was mooi weer. Het was fantastisch. Voor ons soort jongens was het een avontuur. Wel was ik wat angstig als er razzia’s werden gehouden. Dan moesten Gerrit en Piet onderduiken in de kelder van de burens. Op een keer moest ik, ik de held, ondergrondse krantjes wegbrengen. Ik ben nog nooit zo bang geweest. Een soldaat had dat vanaf kilometers afstand al kunnen ruiken. Dit was de enige angst die ik hier heb meegemaakt.”

Wim was altijd wat ziekelijk. Zijn moeder liep de ene dokter na de andere met hem af. Op zich kreeg hij wel voldoende te eten. Ondanks dat zag hij toch altijd bleek en had bloedarmoede. Van de dokter kreeg hij een bewijsje voor de gaarkeuken. Eén of twee keer per week mocht Wim daarvoor soep ophalen. Dat nam hij dan mee naar huis en werd verdeeld. De moeder van Wim zat meer over hem in dan dat hij het zelf voelde.

Op een dag had Gerrit van tante Bet een geweer gevonden met een bajonet. Gerrit (mijn vader)

heeft toen de bajonet meegenomen en de andere Gerrit het geweer, dat later toch maar werd weggegooid omdat het te gevaarlijk was. Ik herinner me dat Gerrit een keer een rol had in een toneelstuk en dat hij toen voor zigeuner moest spelen. In de broeksband zat toen die bajonet. Ik herinner me ook een naam daarbij: Linke Loetje. Mijn moeder heeft hem een hele tijd bewaard. De bajonet rust nu boven in een laatje van mijn bureau.

TWEDE DISTRIBUTIE STAMKAART		M	472* No 061363
NO. PERSOONSBEWIJZ			0272
NO. EERSTE DISTR. STAMKAART			10377
GEELIJD- NAAM	Kelders		
VOOR- NAMEN	Gerardus Arnoldus M.		
GE- BOORTE DATUM	0 Dec '20	BIJGROEP	leef ten famp
GE- MEEN- TE	TIEL		
ADRES	Stovenerweg 40a		
			
472			

Distributie Stamkaart

Kruiwagen

Hein: “Ondanks het feit dat ik pas in 1938 geboren ben, hangt mij de angst bij. De angst die ik had toen we in de kelder zaten en de granaten links en rechts insloegen. Maar ook het plassen op een weckfles. We kwamen weken niet uit de kelder. Je moest je als kind maar zien te vermaken in die kelder. Bij de evacuatie moest ik een kruiwagentje meenemen, dat had mijn vader voor mij

gemaakt. Dat ding moest en zou meegaan. Eenmaal bij het Amsterdam-Rijnkanaal aangekomen kon ik niet meer. Ik ben toen met kruiwagen en al boven op de handkar gezet. Lopend ging het richting Rijswijk. Vlak voor de Rijn hebben we overnacht bij de familie Schreur in Rijswijk. Dit was familie van Anton Schreur. Die familie heeft de pijp van opa verdonkeremaand. Die mensen waren niet van die beste.

Eenmaal bij de pont gekomen mochten we niet over. Maar opa had in zijn zakken een paar flessen wijn zitten. Hoe hij er aan kwam wist ik ook niet, maar toen hij die liet zien, mochten we wél over.”

Terug naar Tiel

Piet ging eerder terug naar Tiel dan de anderen. Hij ging eind april op stap. Hij stak bij Beusichem de Rijn over in een roeiboot. Volgens Piet de roeiboot van een landloper, maar zelf zal hij er op dat moment niet beter hebben uitgezien. Als roeispaan werd een kolenschop gebruikt. Achteraf bestempelt Piet deze actie als levensgevaarlijk.

Via Beusichem liep hij naar Avezaath. Voor het zover was, wilde hij nog overnachten in Buren. In Buren zat de familie Van Coevorden. De man zat in de Tweede Kamer voor de oorlog. Vanuit de Jonge Wacht (een jeugdvereniging) gingen ze er altijd heen en mochten dan pruimen plukken. Een hele boom leeg. Het was een bekend adres voor Piet en hij wilde eigenlijk overnachten. Maar ze zaten helemaal vol met slapers in die tijd. Hij kreeg nog wel een vol bord pap aangeboden. Dit ging er in als koek bij Piet, want hij rammelde van de honger. Daarna kwam er nog een enorme stapel brood.

Toen ging Piet op weg naar de pastorie, want misschien was hier nog een slaappleats. In deze pastorie zat pater Schiphorst, een man die later nog in Tiel terecht kwam. Ook hier was geen plaats, behalve in de sacristie onder het lijkkleed. Dat maar liever niet.

Hij kreeg een briefje mee van de pater en kwam terecht bij de directeur van de steenoven. Ook hier kwam al snel een groot bord pap op tafel en daarna nog een stapel brood. Piet barstte bijna; hij kon geen pap meer zeggen. Binnen een uur twee complete maaltijden.

De volgende morgen ging Piet vanuit Buren weer lopend op weg naar Avezaath. Hier was namelijk de familie Hamers met acht personen geëvacueerd. In eerste instantie zaten ze bij de familie Van der Gaag. Dit is na de oorlog een restaurant geworden. Er zaten nog meer families, zoals de familie Vorstmans en de familie Visser.

Vanuit deze boerderij was het een kilometer of vijftien naar Tiel, hemelsbreed. Op een zekere avond zagen ze Tiel branden vanaf de eerste verdieping van hun verblijf.

Dit fenomeen heeft Piet ook gezien, maar dan vanuit Zeist. Hij was samen met Gerrit en hij zag een hele rode gloed aan de hemel. Veertien dagen later kreeg hij een brief en hierin bleek dat inderdaad op die dag Tiel in brand was geschoten. Dit was door de Engelsen gedaan, omdat ze dachten dat die Duitsers er nog zaten. In deze tijd is de boerderij in de Medelsestraat door een V1 getroffen. In deze boerderij was in de kelder steeds een onderkomen voor allerlei families. Op een gegeven moment stonden er wel negen ledikanten in.

Hotel de Zon vlak na de oorlog

Later verhuisde de familie Hamers naar de boerderij van de familie Van der Horst. Piet moest hier op het deel slapen in een varkenstrog. Zijn voeten zaten onder de blaren van de barre tocht, maar ook omdat hij schoenen aanhad die hij in de Zeister bossen gevonden had. Dit waren gedragen ‘kistjes’ van Duitse soldaten. Die avond laat was er een razzia, want de Duitsers zochten mensen om te graven en schoppen. Er moesten schuttersputjes gegraven worden. Jo

was als de dood dat Piet mee moest. Men had een hele stapel dekens en jassen over de trog heen gelegd, zodat de Duitsers hem maar niet zouden ontdekken. Piet had in die tijd ook bronchitis en Jo was bang dat zijn hoesten hem zou verraden. Jo sliep met haar twee zussen op de hooizolder en Piet lag, met de ouders van Jo en Pater van de Biezen, beneden op het deel. Het liep gelukkig goed af.

Op een zondag ging Piet naar Tiel om te kijken hoe het er uit zag. Bij het sluisje aan de Grote Brugse grintweg kwam hij Tiel binnen. Een troosteloze aanblik, kapotte huizen, vitrage door de open ramen waaide naar buiten, weckflessen kapot op straat. Maar de huizen van de familie stonden er nog.

Een paar weken na de bevrijding kwam Piet bij de hulppolitie. Hij had op een gegeven moment wacht op de Grote Brugse Grintweg en er kwam iemand uit Zeist die naar Wamel wilde. Piet mocht hem er niet doorlaten, maar was er van overtuigd dat hij uit zichzelf toch wel terug kwam. Hij kon de Waal toch niet over. Hij mocht doorrijden onder de voorwaarde dat hij zich weer bij Piet afmeldde. Piet had ondertussen een kaartje geschreven voor zijn familie waarin hij schreef dat alles goed was en de huizen van opa er nog stonden, al waren wel alle ruiten kapot. Na een kwartier kwam de man weer terug en nam het briefje mee, zodat zijn ouders dezelfde dag in Zeist nog wisten dat de huizen er nog waren.

Oorlogsschade

In de diensttijd bij de hulppolitie kwam Piet ter ore dat er aan de overkant, in Wamel, tabak te koop zou zijn. In een roeiboort voer hij naar de overkant en kocht er een grote zak met gesneden tabak, voor totaal 25 gulden. Het meeste gaf hij eigenlijk weg. Gerrit heeft nog heel lang een papieren zak bewaard waarin deze tabak zat. Die zak heb ik nog.

Wim vertelt dat de familie Velders zelf ook tabak heeft geteeld. Gedroogd, gesneden en in papieren zakken gedaan. Gerrit, Piet en opa rookten dit.

Toen Piet in Avezaath was, ging hij met Jo (ze mocht toen het Andreasziekenhuis gaan schoonmaken) zoeken naar een slaapplek om de familie zo snel mogelijk uit Zeist over te laten komen. Ze sliepen toen een tijdje in de kolenkelder. Op een ochtend werden de dames wakker en toen stond er zo'n 30 centimeter water in deze kelder.

Slapen kon er niet meer en er werd uitgeweken naar de kelder van het 'herenhuis van Odijk', op de hoek van de Ambtmanstraat en het Hoogeinde. Uiteindelijk hadden ze wat gevonden. Hele aardige mensen waren bereid om huisvesting te bieden in een nette schuur, helemaal gewit door Piet met zijn kornuiten en op orde gebracht, waarschijnlijk voor de kippen. Hier mochten opa en oma met Gerrit, Wim en Hein logeren.

In deze tijd kwamen er ook regelmatig V1-bommen over gevlogen. Een te vroeg neerstortende V1 heeft ook het leven gekost aan de vrouw van Baffie van der Aalst, destijds de burens van Jo Hamers in de Rozenstraat. Ze was in de keuken aan het werk en werd getroffen door een splinter van deze bom.

Voordat opa naar Zeist ging, begroef hij in de boomgaard 60 flessen vermouth. De flessen werden in de achtertuin begraven. Wim heeft meegeholpen de flessen begraven in de buurt van de goudenregen. Volgens Hein was het in de voortuin, maar dit zou niet echt slim zijn geweest. Vermoedelijk had iemand uit de omgeving zich de flessen toch toegeëigend, want alle flessen waren weg na de oorlog. De kist stond er nog in, de flessen waren allemaal weg.

Ook stonden er nog zakken aardappels in de schuur, die ze niet mee konden nemen naar Zeist. Bij thuiskomst na de oorlog stonken die aardappels geweldig.

Poserend op de puinhopen van de oude Dominicuskerk. Staand achteraan Gerrit, vlak daarvoor Jo en knielend Piet.

